

Sisällys

ESIPUHE.....	9
TIIVISTELMÄ.....	11
LYHENNELUETTELO.....	13
1 MIKSI JA MILLOIN BUSINESS CRIME ON YRITYSJOHDOLLE "MIINAKENTTÄ"?	17
1.1 Suomen rikosoikeusjärjestelmä	31
1.2 Rikoslain ja muiden lakien soveltuvat tunnusmerkistöt	35
1.3 Rikosten selvittäminen ja seuraamukset	39
1.4 Esimerkkejä ulkomaisen rikosoikeuden ulottuvuudesta Suomeen	45
1.5 Rikoksen tekopaikka ja "effects"-doktriini	47
1.5.1 Swiss watchmakers – klassikkotapaus.....	48
1.5.2 Muita tapauksia effects-doktriinin soveltuvuudesta.....	50
2 YRITYSSALAISUUS, TIETOTURVA JA RIKOSOIKEUS OSANA YRITYKSEN LIIKETOIMINTAA	55
3 HALLITUKSEN JA JOHDON ROOLI JA VASTUU	65
3.1 Johdon vastuu osakeyhtiölain mukaan.....	69
3.1.1 Johdon huolellisuusvelvoite, hallituksen ja toimitusjohtajan velvoitteet sekä hallinto	74
3.1.2 Rikkomukset	76
3.1.3 Rikosoikeudelliset sanktiot.....	79
3.1.4 Kirjanpitolaki	82
3.1.5 Johdon vastuu sisäisestä kontrollista	84
3.1.6 Vastuu imagovahingosta.....	91
3.2 Luottamusaseman väärinkäyttö	96
3.3 Johdon henkilökohtainen ja rikosoikeudellinen vastuu.....	97
3.3.1 Johdon vastuu tahallisuudesta ja tuottamuksesta	101
3.3.2 Johdon vastuu yhtiölle rikoksella aiheutetusta vahingosta.....	102
3.3.3 Johdon vastuu osakkeenomistajille rikoksella aiheutetusta vahingosta (<i>derivative action</i>)	104
3.3.4 Vastuuvakuutukset	105

Sisällys

3.4	Compliance-ohjelmat	107
3.4.1	Pankkien moraalikato eli <i>moral hazard</i>	109
3.4.2	Compliance-ohjelma asiassa Coca-Cola ja PepsiCo	113
4	BUSINESS CRIME JA KILPAILUOIKEUS	115
4.1	Kilpailuoikeuden taustaa	119
4.2	Yrityskaupan määritelmä	121
4.3	Yrityskaupan tyypit ja kilpailuvaikutukset	123
4.4	Kilpailijoiden välisen yhteistyön pääperiaatteet ja kielletyt kilpailunrajoitukset	129
4.4.1	Horisontaaliset kilpailunrajoitukset	130
4.4.2	Vertikaaliset kilpailunrajoitukset	132
4.4.3	Yksinoikeuteen perustuva kilpailunrajoitus	136
4.4.4	Kilpailuoikeusesimerkkejä Yhdysvalloista	137
4.4.5	Kilpailuoikeusesimerkkejä Isosta-Britanniasta	139
4.4.6	Suomen tilanne, rikosoikeudellisten sanktioiden rajoittuminen	141
5	VASTUUT YRITYSJÄRJESTELYISSÄ	145
5.1	Tiedon suojaaminen yrityssalaisuutena ja liikesalaisuutena	147
5.1.1	Yrityssalaisuus ja yrityksen työntekijät	155
5.1.2	Yrityssalaisuus ja yrityskaupat	160
5.1.3	Yrityssalaisuus, tietotaito ja sähköinen viestintä	163
5.2	Yritysten välinen yhteistyö ja tiedonvaihto yrityksissä	171
5.2.1	Yrityskaupat ja <i>data room</i>	175
5.2.2	Vastuunrajoitukset	177
5.2.3	Salainen virhe	178
5.3	Tiedon salaaminen	180
5.4	Ympäristö- ja yhteiskuntavastuut osana yritysjärjestelyitä	182
6	BUSINESS CRIME VERO-OIKEUDESSA	187
7	RAHANPESU	203
7.1	Rahanpesu ja sveitsiläiset pankit	210
7.2	Rahanpesu ja isobritannialaiset pankit	211
8	EMBARGOT ELI KAUPPASAARROT	213
8.1	Embargot ja YK	218
8.2	Embargot ja Yhdysvallat	220
8.3	Embargot ja Iran, Pohjois-Korea ja Venäjä	221
9	TYÖSUOJELU	223
9.1	Työsuojeluvastuu ja vastuun tehokas delegointi	226
9.2	Esimerkkejä tytäryhtiön työsuojeluvastuusta	229

10	BUSINESS CRIME YMPÄRISTÖOIKEUDESSA	231
10.1	Ympäristöoikeus – tapaus Talvivaara	236
10.2	Muita ympäristöoikeusasioita.....	237
11	BUSINESS CRIME ARVOPAPERIOIKEUDESSA	239
11.1	Arvopaperimarkkinoiden sisäpiiri ja yrityskaupat	241
11.2	Arvopaperimarkkinaoikeudelliset rikkomukset ja Yhdysvallat	249
11.3	Markkinoiden manipulointi ja isobritannialaiset pankit.....	253
11.4	Markkinoiden manipulointi ja saksalaiset pankit	256
12	LAHJONTA SUOMESSA JA ULKOMAILLA	257
12.1	Lahjontaesimerkkejä ulkomailta	268
12.2	Kansainväliset OECD:n ja ICC:n lahjonnanvastaiset säännöt.....	271
12.3	Esimerkkejä vaikutusvallan ostamisesta Ranskassa ja muualla maailmassa.....	280
13	BUSINESS CRIME IMMATERIAALIOIKEUDESSA	285
13.1	Aineettomat oikeudet ja yrityssalaisuus.....	289
13.2	Tärkeimmät immateriaalioikeudelliset suojamuodot ja business crime	290
13.3	Aineettomat oikeudet ja Darknet.....	298
14	YRITYS- JA TEOLLISUUSVAKOILU	301
14.1	Perinteisistä vakoilutavoista kybervakoiluun	304
14.2	Yrityssalaisuuden rikkominen.....	310
14.3	Yrityssalaisuuden väärinkäyttö	318
15	PETOS JA KISKONTA	321
16	MONIKASVOINEN BUSINESS CRIME	329
16.1	Yrityksen sisäinen business crime.....	332
16.2	Yrityksen ympärillä oleva sääntely-ympäristö.....	335
16.3	Yritysten välinen business crime.....	337
16.4	Toimintaympäristön business crime	339
16.5	Business crime -miinakentän raivaus lähtee liikkeelle johtajasta ..	340
	LÄHDEAINEISTO JA OHEISKIRJALLISUUS	341
	OIKEUSTAPAUSHAKEMISTO	384
	ASIAHAKEMISTO	389